

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริตั้งโครงการหลวงขึ้นในปี พ.ศ. 2512 โดยมีพระราชประสงค์ที่จะช่วยชาวเขาให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ปัจจุบันโครงการหลวงมีการศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 38 แห่ง กระจายอยู่ใน 5 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้เกษตรกรปลูกพืชเมืองหนาว ประกอบด้วย พืชผัก ไม้ผล ไม้ดอก พืชไร่ ชา กาแฟ สมุนไพร และพืชอื่นๆ มีเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์ 30,566 ครัวเรือน จำนวน 145,898 ราย ทำให้เกษตรกรมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนอกเหนือจากการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแล้ว ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงยังเป็นจุดรวบรวมผลิตผลจากเกษตรกรและส่งต่อลงมายังโรงคัดบรรจุผลิตผล ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นผลิตผลจะถูกจัดการและส่งต่อไปยังลูกค้าหรือผู้บริโภคแต่ละรายต่อไป

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2555) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหลายแห่งได้พัฒนาระบบ GMP เพื่อรองรับการจัดการผลิตผลแบบเบ็ดเสร็จ ตั้งแต่การรวบรวมผลิตผลจากเกษตรกร คัดคุณภาพ ตัดแต่งและบรรจุ ซึ่งสินค้าหรือผลิตผลดังกล่าวอยู่ในสภาพที่พร้อมจัดส่งให้กับลูกค้าได้ทันที และเพื่อเป็นการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจัดการผลิตผล ซึ่งหากมีขั้นตอนในการจัดการผลิตผลมากย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้เวลาและค่าใช้จ่าย

ในปี พ.ศ. 2556 มูลนิธิโครงการหลวงจะเริ่มดำเนินการส่งผลิตผลจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงไปยังลูกค้าโดยตรง บนพื้นฐานของการจัดการที่รวดเร็ว ประหยัด และมีความคุ้มค่า จึงมีความจำเป็นต้องมีการศึกษาการจัดการด้านโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้ได้ต้นแบบที่ดี (Best Practices) ในการจัดการระบบโลจิสติกส์ของโครงการหลวงตั้งแต่แปลงปลูกจนถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการจัดการด้านโลจิสติกส์ผลิตผลโครงการหลวง ในกรณีที่มีการส่งผลิตผลจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงไปยังลูกค้าโดยตรง เปรียบเทียบกับการส่งผลิตผลผ่านโรงคัดบรรจุเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อประเมินศักยภาพในการจัดการผลิตผลโครงการหลวงของโรงคัดบรรจุเชียงใหม่ และโรงคัดบรรจุของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

1.2.3 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการขนส่งสินค้าร่วมกับเอกชน

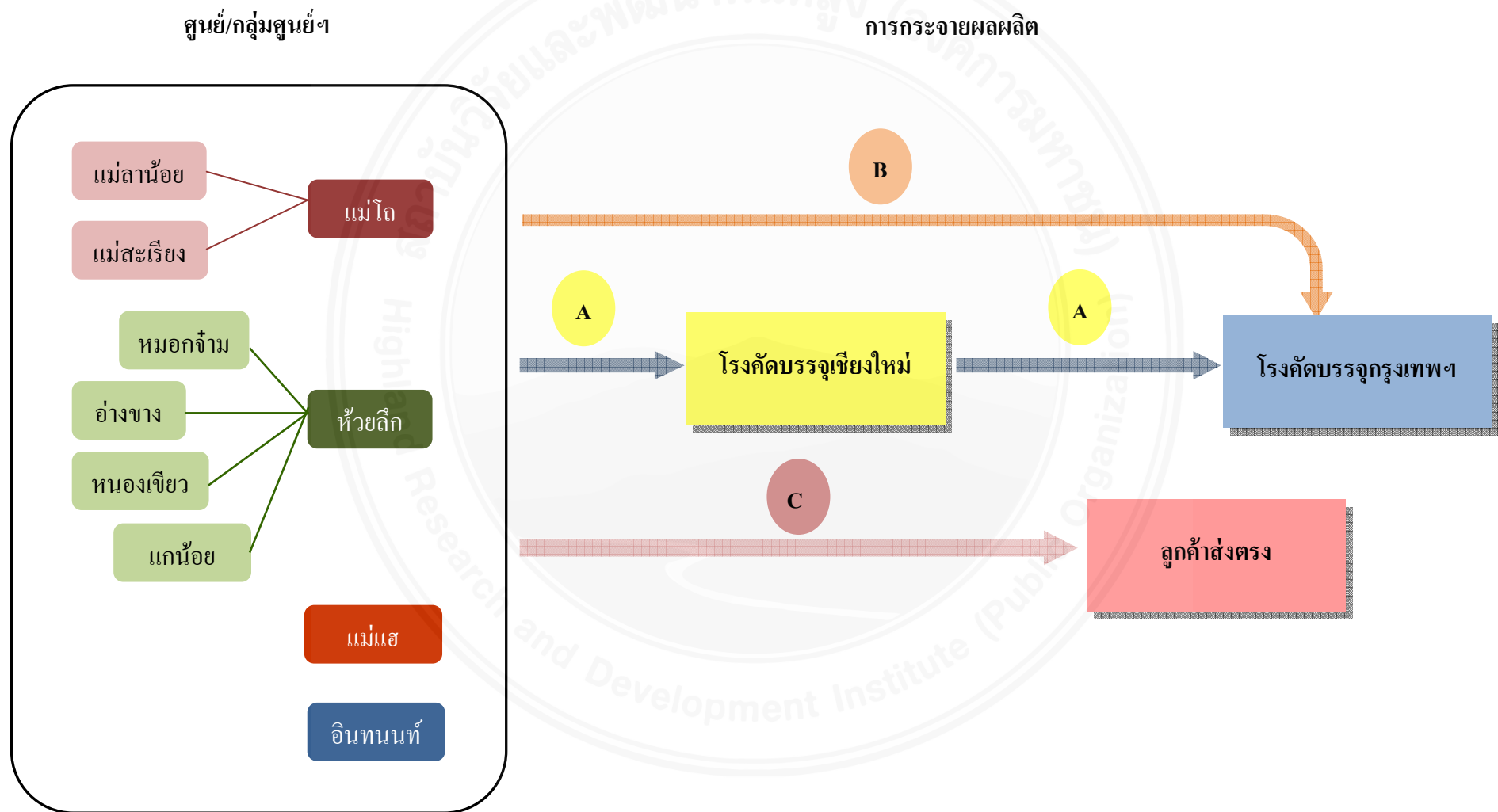
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การทราบต้นทุนและผลตอบแทนของการส่งตรงกับการส่งผ่านโรงคัดบรรจุเชียงใหม่ ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งตรง และความเป็นไปได้ในการขนส่งร่วมกับเอกชน จะสามารถใช้เป็นข้อมูลให้แก่ผู้บริหารมูลนิธิโครงการหลวงในการเลือกการขนส่งที่ประหยัด ลดการสูญเสียของผลิตผล และผลิตผลได้คุณภาพตรงตามความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุด นอกจากนี้ในส่วนของข้อมูลศักยภาพในการจัดการผลิตผลของโรงคัดบรรจุเชียงใหม่ และโรงคัดบรรจุในแต่ละศูนย์ผู้บริหารศูนย์และผู้บริหารมูลนิธิโครงการหลวงสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการโรงคัดบรรจุเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้มากขึ้น

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) กลุ่มศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 2 กลุ่มศูนย์ ได้แก่ กลุ่มศูนย์ฯ แม่โจ้ ประกอบด้วย ศูนย์ฯ แม่โจ้ แม่สะเรียง และแม่ลาน้อย กลุ่มศูนย์ฯ ห้วยลึก ประกอบด้วยศูนย์ฯ ห้วยลึก อ่างช้าง แก่น้อย หมอกจ้าม และหนองเขียว ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 2 ศูนย์ฯ/สถานี ได้แก่ ศูนย์ฯ แม่แอ และสถานีฯ อินทนนท์ 2) โรงคัดบรรจุเชียงใหม่หรือศูนย์ผลิตผลโครงการหลวง 3) โรงคัดบรรจุกรุงเทพฯ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ และ 4) จุดรับผลิตผลของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ดังแสดงในรูปที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ขอบเขตการศึกษา

1.4.2 ขอบเขตการศึกษา

1) วิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนกรณีการดำเนินการส่งตรงของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่มีระบบส่งตรง (จากศูนย์พัฒนาโครงการหลวง–ลูกค้า)กับกรณีส่งผ่านโรงคัดบรรจุเชียงใหม่

2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งตรงอย่างคุ้มค่า

3) ประเมินศักยภาพในการจัดการผลิตผลโครงการหลวงของโรงคัดบรรจุเชียงใหม่

4) ประเมินความคุ้มค่าของการจัดการผลิตผลของโรงคัดบรรจุและของการใช้ห้องเย็น ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

5) ศึกษาความเป็นไปได้ในการขนส่งสินค้าร่วมกับเอกชน

6) จัดทำแนวทางการจัดการด้านโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพของแต่ละศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหรือกลุ่มศูนย์พัฒนาโครงการหลวง